DEN BESKYTTEDE SUKKERPRODUKTION

Et gensvar

MOGENS BOSERUP

Direktør N. Arnth-Jensen, De Danske Sukkerfabrikker A/S, har i dette tidsskrifts nr. 1, 1968, givet nogle kommentarer til min artikel i forrige nummer (nr. 4, 1967) om »Beskyttelsen af sukkerproduktion i europæisk og dansk perspektiv«. Direktør Arnth-Jensens indlæg giver mig anledning til følgende modbemærkninger.

(1) Direktør Arnth-Jensen gentager en påstand om at det danske samfund for perioden 1945 til 1966 har »sparet 320 mill. kr. ved selv at producere sit sukker« frem for at importere sukker fra udviklingslandene. Denne påstand blev først fremsat af D.D.S. i en trykt henvendelse dateret maj 1967 fra selskabet til dets aktionær.

Jeg går ud fra at dette tal på 320 mill. kr. (svarende til ca. 7 øre pr. kg. sukker) er korrekt udregnet. Hvis det blev ført op til dato, således at det omfattede perioden 1945–68, ville det nok falde til omkring 2 øre pr. kg, og vi kan vel se frem til at det bliver negativt engang i 1969. Men dette er jo ganske uinteressant, thi opgørelsen, hvad enten den ender i 1966, i 1968 eller i 1969, er irrelevant i den foreliggende sammenhæng. Det kan nemlig ikke være rimeligt at betragte hele perioden siden 1945 *under eet*. En periode som rummer de helt abnorme mangelår efter sidste verdenskrig, og som rummer år med meget forskellige omkostningsforhold for det danske sukker, kan ikke være repræsentativ for den nuværende situation og kan ikke danne et fornuftigt udgangspunkt for forventninger om fremtiden.

Det urimelige i Sukkerfabrikkernes fremstilling blev fremhævet allerede for et år siden af redaktør (nu folketingsmand) Sven Skovmand, og da direktør Arnth-Jensen nu gentog den gamle argumentation henstillede jeg (i et indlæg i Politiken i april 1968) til Sukkerfabrikkerne at offentliggøre detaljerne i denne beregning, således at vi kan se – *år for år* – hvordan forholdet er mellem den pris til hvilken dansk roesukker kan fremstilles og den pris til hvilken sukkeret kunne have været indført.

En sådan redegørelse er D.D.S. ikke fremkommet med, og direktør Arnth-Jensen har på min gentagne forespørgsel svaret at beregningen af

tekniske grunde ikke kunne foretages for kortere perioder eller enkelte år. Nuvel, vi må så undvære en sådan opgørelse fra dem der var nærmest til at foretage den; men så må vi da i hvert fald kunne blive fri for i fremtiden at få gentaget det misvisende tal fra henvendelsen af maj 1967 til D.D.S.'s aktionærer[1]).

(2) Direktør Arnth-Jensen påstår at jeg ved opgørelsen af den hypotetiske pris til hvilken rørsukker kunne leveres her i landet (hvis der ikke var noget importforbud) ikke har regnet med den »virkelige kostpris« i de oversøiske lande. Men heri har direktør Arnth-Jensen ikke ret. I min artikel lægger jeg netop *ikke* den faktiske pris på det såkaldt frie verdensmarked til grund (den er for tiden omkring 33 øre pr. kg. fob for råt sukker), men jeg diskuterer netop – med henvisning til udenlandske undersøgelser – hvilken verdensmarkedspris man med rimelighed kunne anse for normal, og hvilken stigning i denne udbudspris man måtte regne med ved en eventuel afvikling af den europæiske roesukkerproduktion. Langt fra at bygge min argumentation på den nuværende lave »verdensmarkedspris« konkluderede jeg at rørsukkeret ville være konkurrencedygtigt over for det danske sukker selv om den internationale pris (»verdensmarkedsprisen«) steg til det *tredobbelte* af det niveau den har ligget på siden efteråret 1964, altså i omtrent fire år. Under en behagelig drøftelse med direktør Arnth-Jensen, hvor der var lejlighed til at se lidt nærmere på tallene, er jeg kommet til det resultat at dette tal – en tredobling – måske ligger lidt (men dog kun lidt) i overkanten. Lad os altså sige godt og vel $2^1/_2$-dobling[2]). Det ændrer ikke min artikels konklusion.

For overskuelighedens skyld kan det måske være nyttigt her at nævne de forskellige priser for oversøisk råsukker – faktiske og hypotetiske – som optræder i denne debat. Thi udbudsprisen for rørsukkeret (i det længere løb) er jo det springende punkt. Alle tallene angiver faktiske eller tænkte fob-priser for råt rørsukker, omregnet til danske øre pr. kg.:

Nuværende »verdensmarkedspris« (gældende stort set siden slutningen af 1964)	ca. 33
Antaget normalniveau for »verdensmarkedspris« under forudsætning af nuværende produktionsstruktur (R. H. Snape's og Harry G. Johnson's skøn)	50

[1]) Det var forstemmende at se den famøse opgørelse trukket frem så sent som i D. D. S.'s beretning for regnskabsåret 1967–68, offentliggjort i juni 1968.

[2]) Dette passer ret godt med oplysninger offentliggjort af D. D. S.: Af årsberetningen for 1967–68, side 11, fremgår at oceanfragt, raffinering, oplagring, etc. af importeret råt rørsukker ville udgøre 150 ÷ 112 = 38 øre pr. kg færdigt sukker. Samtidig angives den danske fremstillingspris (den såkaldte afregningspris) at være 130 øre pr. kg. Herefter må rørsukkeret da være konkurrencedygtigt så længe fob-prisen for råsukker ikke overstiger 130 ÷ 38 = 92 øre pr. kg, hvilket er 2.8 gange den nuværende »verdensmarkedspris«.

Samme, efter en tænkt afvikling af vesteuropæisk sukkerbeskyttelse (sammes skøn) 70
Omkostninger for »de mest effektive producenter« (Czarnikow, som refereret i »Times« (London) d. 8/7 1968) 63
En enquête iværksat af Svenska Sockerfabriks A/B, refereret af direktør Arnth-Jensen i tidsskriftet »Kontakt«, nr. 2, 1968, s. 35 85–110
Den højeste fob-pris for rørsukker som ville kunne konkurrere med dansk sukker 92

Der er således ret stort spillerum for udøvelse af skøn. Og det er kun naturligt, thi alene praksis kan afgøre den slags spørgsmål. Mit personlige skøn er at den undersøgelse der er foretaget for den svenske sukkerindustri lægger den hypotetiske udbudspris en hel del for højt. Men vil vi have sandheden frem i dette spørgsmål, så er der ingen anden vej end at give de oversøiske producentlande en chance for at vise hvad de kan, dvs. at lade dem konkurrere på lige fod.

(3) Direktør Arnth-Jensen siger at det ville føre ham for vidt at »imødegå alle de unøjagtigheder vedrørende produktions- og prisforhold, som artiklen (i Ø. og P., nr. 4, 1967) rummer«, men han nævner dog som et enkelt eksempel en formodet fejl i et tal for den danske sukkerpris i 1961–62. Det er imidlertid direktør Arnth-Jensen der her gør sig skyldig i en lille fejltagelse ved ikke at læse den foreliggende tekst grundigt: i fodnote 22 på side 365 er det udtrykkeligt nævnt at det pågældende tal er noget for højt. Dog, her er vi nede i småtingsafdelingen; lad det ligge.

(4) »Danmark råder over Vesteuropas mest effektive sukkerindustri« siger direktør Arnth-Jensen. Det er ikke blevet bestridt, hvis der hermed menes *forarbejdningen* af sukkerroerne. Det er velkendt at D.D.S. er en effektiv og moderne industrivirksomhed. En mere tvivlsom betragtning er det når direktør Arnth-Jensen, som bevis for at den danske sukkerproduktion ville være fuldt ud konkurrencedygtig inden for det europæiske fællesmarked, nævner at den danske afregningspris er lavere end fællesmarkedets »interventionspris«. Ja, det skulle da bare mangle. Interventionsprisen er jo indrettet på at skulle være høj nok selv for den dyreste producent inden for fællesmarkedet. I øvrigt er spørgsmålet af meget begrænset interesse, thi selv om Danmark kommer ind i fællesmarkedet er det ganske usandsynligt at vi skulle få adgang til eksport til de lande hvor vi *er* konkurrencedygtige.

(5) Til sidst hedder det: »Lad os nu ikke tro, at vi kan yde u-landshjælp ved at indstille dansk produktion«. Jeg tror der heri ligger en misforståelse af selve sigtet for den kritik der fremføres – ikke af mig alene! – mod fortsat roesukkerproduktion i Vest- og Østeuropa. Det afgørende er

naturligvis den betragtning at sukkeret kan fås billigere udefra, således at det ikke blot er i udviklingslandenes, *men i alle parters velforståede interesse,* at vi får international arbejdsdeling på dette område, til afløsning af en merkantilistisk selvforsyningspolitik, baseret på importforbud for den konkurrerende vare og en statsligt garanteret rentabilitet.